

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:  
Egész évre . . . . . 6 frt — kr.  
Negyedévre . . . . . 1 „ 50 „  
Helyben azonnal átveve:  
Egész évre . . . . . 8 frt — kr.  
Negyedévre . . . . . 2 frt — kr.  
Vidékre postán szállítva:  
Egész évre . . . . . 10 frt — kr.  
Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „

NAGYVÁRAD, július 15.

## A válság.

A magyar miniszterek közül Bánffy Dezső báró, Lukács László, Dániel Ernő, Darányi Ignác, és tolmácsnak a Terézianumban nevelkedett Jósika Samu báró Bécsbe utaztak, hogy ott az Ausztriával való kiegyezési tárgyalásokat újból s talán utoljára folytassák.

A félhivatalos szócsövek a részleteket elhallgatják; legfőlegb arról értekeznek, hogy Bánffy Dezső báró immár másfél esztendeje miniszterelnöke Magyarországnak.

Keveset mond ez a félhivatalos trombita, mely egyre szolgálja a kormányt akár Bánffy, akár Pityi Palkó legyen Magyarország kormányának az elnöke.

A politikai körök azonban nagyon jól tudják, hogy most dől el a kabinet sorsa. Az utóbbi napokban ugyanis két ízben is volt hosszadalmas minisztertanács, mely a kabinet-kérdéssel foglalkozott. Igenis. Nem a kiegyezés részleteivel, hanem azzal, vajjon várjon-e a kormány, amíg meheszlik, vagy ne menjen-e a saját maga kényszerült jószántából.

Nem szívesen foglalkozott pedig a minisztertanács ezzel a kérdéssel, de nem térhetett ki előle.

És pedig két oknál fogva.

Az osztrák kormány semmi áron sem hajlandó belemenni a küszöbön álló kép-

viselőválasztásokba, mielőtt a kiegyezés a monarchia két állama között meg nem kötöttet vagy pedig alakilag is kivihetetlennek nem bizonyult.

A másik ok a magyar kormánypártban található. E pártnak az a része, mely le akarja rázni a Bánffy pandur-garázdálkodását, a kiegyezési tárgyalások nehézségeit igyekszik kihasználni a maga céljaira. E töredékhez tartozik a Tiszaklikk is. Ezek minden áron Bánffy báró bukását óhajtják, hogy Szilágyi Dezső számára biztosítsák a miniszterelnökséket.

És valóban Szilágyi Dezsőnek meg van hozzá a kvalifikációja; református. A kormánypártban ez ma a mértékadó. Már meg is van ennek a kabinetnek a listája. Nekünk is beküldték. De nem pazaroljuk rá a nyomdafestéket, mivel aligha nem halva született ez a századvégi radikál-liberális gyermek.

A Bánffy-miniszteriumot ekképpen két oldalról szorongatják és így azután nem csoda, ha dupla vagy semmit játszik.

És ebben rejlik a válság oka.

A kiegyezés mikéntje, az mellékes dolog — nekik. Ha Bánffy győz, majd megcsinálja magának a többséget, amely látatlanba megszavazza nemcsak a kiegyezést, bármilyen legyen is az, hanem még a saját halálos ítéletét is. Ugyanebben reménykedik a Szilágyi Dezső pártja is.

Csakhogy ezt a csuf játékot kezdik

unni mindazok a körök fön és lenn, amelyek előtt más is lebeg, mint a kormánypárt husos fazékainak biztosítása.

Ezek azután érintkezésbe léptek azokkal az ellenzéki pártokkal, melyek a 67-es alapon állanak: és nem lehetetlen, hogy létrejöjjön az a megegyezés, mely végre valahára véget vet a kormánypárt monopoliának.

Ez utóbbi körülmény adja meg a válságnak azt az éles jelleget, mely, török-szakad, kell, hogy valamelyes megoldásra vezessen.

Magunk részéről ugyan e versengő pártok egyikét sem tudjuk fentartás nélkül támogatni. Be kell azonban vallanunk, hogy a legutóbb helyen említett kombinációt tartjuk a mostani válság legkedvezőbb megoldásának a jelen körülmények között.

A két előbbi ugyanis a radikális újabb kísérletezését vette föl programjába; holott a harmadik teljességgel kizárja a radikálismust, és a mérséklet ösvényén reméli az ország pacifikációját biztosítani.

Igy tehát ezen legutóbbinak a győzelmét óhajtjuk, mivel az első fogná készíteni a revíziót is.

Folyó hó végéig, talán már 20-dikáig elválík majd, melyik irányzat fog felülkerekedni. Eszerint fog majd a most dúló válság megoldása történni.

## A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### A szerelem próbája.

— Németből: Ágoston I. —

Körülbelül délután öt óra lehetett, mikor Bórai Jenő egy műmalom-tulajdonos könyvvezetője el akart hazulról menni. Miután rágyújtott egy cigarettára s még egy futó pillantást vetett a tükörbe, hogy meggyőződjék, vajjon teljesen rendben van-e minden, eltávozott.

Alig haladt pár lépést, hirtelen valaki vállát megérinti.

— Csakugyan te vagy, kedves Jenő barátom, tehát nem csalódtam! Ugy-e nem feledeztél el régi pajtásodat Lajost?

— Lehetséges ez, igazán te vagy? Szólj hogy kerültél ide, mióta nem láttalak! De nézünk csak, egészen megváltoztál; terem'ücsese meg nem ismertelek volna! Szólj már kérlek, hogy folynak a dolgaid?

— Ha, barátom, az igazat megvallva sokkal több volt a rossz, mint a jó napom. Meguntam az életemet! Nem tudok már hinni semmiben s úgy gondolom, hogy már ez a világ nem ígér nekem semmit! . . .

— Ejh, hogy mondhatasz ilyeneket! Hiszen, édes Lajosom, a világ még talán nekünk áll vagy mi?! . . .

— Talán te boldog vagy?

— Tökéletesen boldog!

— Ne mesélj, hiszen te magad se hiszed,

vagy ha igen mondd, csak miképpen lehetséges az?

— Hát tudod, édesem; kezdte Jenő, — boldog vagyok mert szeretek és pedig igazán nem csak aljon léha szerelemmel. Házasodni akarok!

— Komolyan beszélsz csakugyan?

— A legkomolyabban. Ugy nézz meg engem, hogy két hónap mulva a világon a legszebb és legjobb asszonynak férje leszek! . . . S te még nevezsz? . . .

— Már ugyan mit tennék egyebet? . . .

— Nem hiszed? . . . Bertának hívják, csak husz éves, imáadásra méltó szép kicsi teremtés, de nem amolyan kokett . . .

— Meg aztán kitűnően zongorázik, érzelgős szerelmi dalokat énekel, folyékonyan beszél angolul és francziául . . . tette hozzá Lajos.

— S mind ezt honnan a csodából tudod? kérdé bámulva Jenő.

— Honnan tudom? . . . Hát manap a férjhez menendő kisasszonynak mindenhez nem kell-e értenie? kik a szülői?

— Az atyja egy nyugalmazott városi tanácsos!

— Szigorú arcvonásai vannak, fején pár hófehér hajszál szépen lesimitva; pápaszemet s kemény kalapot visel. A legkomolyabb tartalmu lapot járhatja s az alattja el minden ebéd után!

— Bámulatos, hogy te mindenről ily pontosan vagy értesítve!

— S te ezen csodálkozol; hiszen minden

penziónt hivatalkok ilyen. A mi a mamát illeti, meg kell adni, nemde, hogy csókolni való kedves anyós lesz belőle!

Ennyien vannak ugy-e?

— Dehogy! Bertának van még egy nővére Hedvig, egy tizenhét éves jószívű, de igénytelen leány.

— Értem már a dolgot! Igénytelen mig az idősebbik férjhez megyen!

Szegény barátom, fogadd legőszintébb részvételem!

— Részvéted? Az ellen protestálok; szólt Jenő.

— Ha a boldogságodat te erre építed, akkor nem irigyellek!

— De ő szeret, nagyon szeret engem, Lajos!

— Szeretlek, mikor így beszélsz; felelt nevetve Lajos. — De várj csak, mondok valamit, ha már oly igen szeret, miben én kételkedem, próbára mernéd tenni szerelmét? Nemde te éppen most jegyesedhez indultál? Jól van. Mikor más ott lesz tégy ugy, mintha fel volna indulva s mennyire lehet rémülten, kétségbeesetten add el az egész család előtt, hogy princzipálizod egy óriási összeget elsikkasztott s megugrott s te most egészen hoppn maradtál, mert a te vagyonedat is elvitte. Majd megfogod látni, minő hatást idéz elő elbeszélése s majd mond el nekem is.

Jenő először nem akart belemenni a dologba, mert ő meg volt győződve Berta önzetlen szerelméről. De ugy vagyunk vele, hogy az

Magasrangú és nagytekintélyű hazafiak munkálkodnak e fordulat létesítésén. Mi bizton reméljük; hogy ez a gyökeres változás rövid idő alatt meg fog történni.

Akkor majd a kiegyezés Ausztriával is vajmi hamar meg lesz állapítva. Ez pedig az országot nagy rázkódtatásokkal meg fogja menteni. Együttal el is várjuk, hogy a 67-es nagypárt, mely leginkább az ország megzavart nyugalmanak helyreállítását anyagi érdekeinek s nemzeti aspirációinak érvényesítését tűzte ki céljául, véget fog vetni a rettenetes módon elburjánzott bizantinizmusnak és korrupciónak.

### 1000 forint.

Ennyit adtak, mint Budapestről liberális forrásból jelentik, a bécsi liberális vendégek Budapest székes főváros jótékonyági céljaira.

Szépnek elég szép cselekedet volna ez, ha az adománynak nem volna oly hátsó tere, melyen sokat nevetnek Budapesten.

Mint ugyanis értesülünk, ennek az adománynak az a célja, hogy a bécsi vendégek nagy részének kevésbé ajánlatos voltát meg-aranyozza. Így akarnak a liberálisok port hányni az emberek szemébe. Hogyan is volna képzelhető, hogy faczér kellne nek, handlák s hordárok képezzék a liberális zarándoksereg tagjainak jókora részét, ha ezer forintot ajánldékoznak a magyar fővárosnak?

Csak hogy a dolog úgy áll — mint Budapestről megbízható forrásból értesítenek — hogy az ezer forintot nem adták a bécsi vendégek hanem szabadkőművesek és zsidók Lajtán innen s tul. És pedig 500 frtot adtak hozzá a budapesti, illetőleg magyarországi szabadkőművesek, 200 frtot a fővárosi zsidóság és a hátralévő 300 forintot úgy gyűjtötték a kormánypárti klubban, midőn a bécsi vendégek vezetői ott jártak.

Mint ebből látható, az adomány, amely célzatos, épp oly kevésbé képes célt érni.

Másfelől azonban az is bizonyos, hogy a bécsi vendégek ellátása, szórakoztatása jóval többbe került ezer forintnál. Tehát a bécsi

vendégek maradnak, amik voltak; nem is igen büszkélkednek velük; de a főváros határozottan rossz üzletet csinált — hozzá még hálára is van kötelezve ezért az operette-be illő felvonulásért, mely a budapesti liberálisokat érte.

### Előkelő látogatók a nagyváradai Muzeumba.

A tegnapi nap délelőttjén megyénk nagybirtokosa, gr. Zichy Jenő v. b. t. t. ur két gyermeke és vendége Legénéral Alexandre Natsetevitch de St.-Pétersbourg (Nacsetevics Sándor, tábornok Sz.-Pétervárról) orosz tábornok társaságába muzeumunkat — ugyanazzal, ki is őt a Kaukuzsi utjába elkísérte — a már előző napi futólagos szemle után ismételve meglátogatta, a hol is őket az egylet részéről Széchenyi Jenő kanonok ur — mint a kinek fogatán érkeztek — továbbá Gálbory Sámuel pénztárnok, Középesy Gyula h. ör s Bárczy Loránd segédőr fogadták és szolgáltatták — utóbbi különösen francia nyelven — a kért felvilágosításokat.

A vendégek mindent alapos szemle alá vettek, de különösen Natsetevitch Sándor tábornok kézi jegyzőkönyvébe sűrűen jegyezgetett, feltűnően érdeklődve a többi között a Szt. Háromság diadalát ábrázoló 16-ik századbeli gobelin falszőnyeg, Krisztus keresztletetését ábrázoló Bernardino Luini készítette testmény, a Passarottitól Madonna, végre a Miskovszky Magyarország műemlékeit ábrázoló illusztrált műve iránt. Az egy óráig tartott szemle után elismerését s köszönetét fejezte ki.

Gróf Zichy Jenő ur szinte kifejezte nemcsak elismerését, de sőt ígéretet is tett, hogy a kaukuzsi utjába szerzett néprajzi s régészeti szerzeményeiből az egylet gyűjteményét is gazdagítani fogja.

Megemlítjük még, mikép gr. Zichy Jenő ur vendégjével tegnapelőtt a Püspök- és Félix-fürdőbe utazott — azokat bemutató — szinte künn volt guthi dr. Szontagh Tamás kir. oszt. geologus Budapestről; ez is megszemlélte a muzeumot, a mely alkalommal is több oly érdekes s becses tárgyakat talált, a melyekre nézveszükségesnek nyilatkozta ki, hogy azokra nézve több budapesti szaktársa figyelmét felhívja s különösen azon czélből: hogy azokat a

tárgyakat alaposabb tudományos bírálat tárgyává tegyék, esetleg készítettendő fényképek, illusztrált lapokban közléteendő leírásuk mellett azok becse még inkább közismeretű váljon.

Mint halljuk, gróf Zichy Jenő alapító tagnak iratkozott be.

Középesy Gyula,  
egyleti h. ör.

### A bortörvényről.

— Egy hivatalos és megszívleendő kritika. —  
(Folyt. és vége.)

Másodszor e pontnak azért nem tulajdonítjuk azt a komoly intencziót, a melynek kifejezést adni szándékoztunk, mert nem fér össze az etika törvényeivel valakinek azt mondani: használhatod a szabad borkősavat, de ha ez által a bor természetes alkatrészei közti helyes arányt és összhangzatot megzavarod, akkor megbüntettek. A törvényhozó pedig tudhatta, hogy a hiányzó savnak szabad borkősavval való kipótolása a szabad sav és az összes sav közti helyes arányt és összhangzatot megzavarja, tehát mindenki, aki e törvényvel él, egyszersmind bűnös is. Ha pedig erre a czélra a szabad almasavat is megengedik, mely csak rosszabb években lép fel jelentékenyebb mennyiségben akkor oly agyagott jutattunk a borba, mely a jó bort »kivetkőzteti a természetes jellegéből«, a mi pedig más helyen ismét tiltva van (végrehajtási rendelet I. B.). Etikai szempontból e két szabad sav használata nemcsak hogy meg nem engedhető, hanem egyenesen eltiltandó. annál is inkább, mert ha a helyes arány betartása theoretice lehetséges volna is, annak praktikus betartása még nagyobb nehézségekbe ütköznék, mint a törvény által megengedett alkoholosítás s azért még inkább esetekbe volna betartható.

A szabad borkősav, a törvényben említett mennyisége, tudniillik az összes savnak 1/6 legfőbb %, a rendes borokra vonatkozik. Éretlen szőlőkből nyert borokban mennyisége nagyobb, s tejes érett szőlőkből nyertben pedig csekélyebb. Szabad sav hozzáadása által e szerint boromat, mely egészben véve, érett szőlőből keletkezett, »kivetkőztetem természetes jellegéből« még akkor is, ha pontos analízisek alapján több szabad savat nem adtam volna hozzá, mint a mennyi legfőbb az éretlen szőlőből származó borban előfordul, ezt pedig a végrehajtási rendelet I. B. pontja tiltja. de ugyane rendelet B. cc.) pontja egyszersmind meg is engedi.

Midőn e szerint a természetes borokban,

ilyen kisértő gondolatot az ember minél inkább igyekszik kitörölni lelkéből, annál mélyebb gyökeret ver az.

Igy járt Jenő is; annyira, hogy végtére kedve kerekedett a próbát megtenni.

Abban állapodtak meg, hogy Lajos az Európa kávéházban várja meg, míg Jenő Bertáéktól visszajön.

— A viszontlátásig, édes Jenő, jó sikert kívánok!

— A siker biztos! Fogadni mernék, bocsánatot fogsz tőlem kérni, hogy kételkedni mertél az ő szerelmében!

### II.

A mint Jenő egyedül maradt a hársfatacza felé indult, a merre Bertáék laktak, de minél közelebb ért a házukhoz, annál jobban érezte, mint telik el szive bizonyos félelmetes szorongással, ugyanynyira, hogy önkéntlenül megláttotta lépteit, hogy több ideje legyen a gondolkodásra.

A ház előtt állott. Sok ideig habozott, de végre is az önbizalom bátorságot adott neki és gyorsan belépett. A család együtt volt. Körösy ur karosszékeben szunyadozott; a mama kimezett, Hedvig kötött és Berta zongorázott.

— Olyan roszkedvűnek látszik, kedves Jenő, talán történt valami? kérdezte részvételjesen a mama.

— Bizony kétségbeejtő helyzetben vagyok s nem is fognak csodálkozni rajta mindjárt, ha lebeszélem, mi vert le engem ennyire!

Az egész család élénk érdeklődéssel közeledett feléje.

— Ha jól emlékeznek, — folytatá Jenő, egy alkalommal elmondtam, hogy összes vagyonomat principálisomnál helyeztem el. Meg ne rémüljenek, ha azt kell mondanom, hogy az a vagyon elveszett, mert az én nagyra becsült principálisom, a kiről ezt senki sem hitte, volna, 200,000 forintot sikkasztott s megugrott; még az én tőkém sem felejtette itthon, s most már oly szegény vagyok, mint a templom egere.

Ha egy villám a szoba közepébe csap, nem idézett volna elő oly rettenetes hatást, mint ez a kijelentés. A néhai városi tanácsos mélyen szomorú tekintettel nézett nejeére, ez Bertára, Berta pedig könyes szemekkel mereven a semmiségbe bámult.

— Felfoghatják tehát levertségem okát; folytatta Jenő. De azért nincs minden elveszve. Életkedvem van, munkabíró ember vagyok! Ma délután felkerestem egyik barátomat, ki bankigazgató, s ő biztosított, hogy évi 800 forint fizetést kieszközöl számomra. Minél mostohább lesz a sors, annál fáradhatatlanabban dolgozom...

A szegény Jevő várta, hogy mint fogja vizsgálni Berta; várta a forró, az önzetlen szerelem kitöréseit; de csak sajnálgatták, ennyiből állott az egész. Berta affektált, száraz hangon beszélt vele; s ez kimondhatatlanul fájt neki, hiszen ő úgy szerette nagy kék szemét, mosolyát, mely még oly édes volt csak tegnap is, szép szöke, selyemhaját s egész va-

lóját... a szive majd megrepedt. Mégis csak igaza volt Lajosnak.

— Berta szólította meg a nyugalmazott tanácsos ur leányát, ne felejtse el, hogy sietős dolgod van; Hedvig menj segíts neki!

— Berta! szólította Jenő. Vissza akarta hívni, hogy mindent el mondjon igazán.

— A viszontlátásig, Jenő; szállott vissza Berta hideg bók kíséretében, azzal elsieltett nővérével, Hedviggel, ki titkon két könyecseppet törölt ki szeméből.

Az öreg Körösy nagy zavarban volt: kérdőleg nézett feleségére, mintha az a kérdő tekintet azt fejezte volna ki: nemde 800 frtos vő nem kell soha.

Jenő elérte a dolgot s hogy minél hamarabb menekülhessen a nyomasztó légkörből, felállott s bucsuzni akart.

— Sok munkakedvet bátorságot kívánok kedves Jenő, szólit készsörítés közben Körösy ur; és éljen boldogul. Mi sajnálatunkra nem fogjuk hosszú időn át önt látni, mert holnap elutazunk, de majd ha visszatérünk, értesíteni fogom önt.

### III.

A szegény fiu összezuzva távozott Bertáéktól. Még csak néhány pillanat kellett volna s meg mondott volna mindent, mi szívében fektűt. Gyorsan felszállott egy épen arra robogó üres fiakkerbe s az Európa kávéház felé hajtattott.

— Oh, kedves barátom, milyen szerencsétlen vagyok; kiáltotta Lajos felé, ki éppen elébe



kisérletében visszautazott Ausseebe. Hirszerint, Hohenlohe hg. bejelentette, hogy a német császár meg fogja látogatni királyunkat, részt vesz az őszi udvari vadászatokon és valószínűleg a Vaskapu megnyitásán is.

\* **A néppárt győzelme.** A trencsénmegyei Rajec már kétszer választotta meg a f. évi megyebizottsági tagokat. Először a múlt évi november 7-én. A néppárt ekkor minden hivatalos presszió dacára fényes győzelmet aratott, de ezeket a mandátumokat még vagy 35 trencsénmegyei megyebizottsági tagsággal együtt a leghitványabb ürügyek alatt megsemmisítették s új választást rendeltek el. Ez a második választás a f. évi február 7-én volt és a néppárt most is óriási többséggel győzött. A központi választmány megsemmisítette ezeket a mandátumokat is és mára, július 14-re rendelte el a harmadik választást. Szalavszky főispán és kreturái időközben minden képzelhető liberális eszközzel megdolgozták a kerületet, de hiábavaló volt minden erőlködés: a néppárt ma még fényesebb győzelmet aratott: jelöltjei 124 szó többséggel győztek.

\* **A reáliskola gáz- és vízvezetéke.** Az új reáliskolára nézve, mint már említettük, az állam kiakarta erőszakolni Nagyvárad városától, hogy az épületen felül még a teljes berendezést is a város teljesítse saját költségén. Indokolt felterjesztésre ugyan elállott ettől; de felhívta a várost, hogy a gáz- és vízvezeték, mely több mint 4000 frtba kerül, annál is inkább saját költségén készíttesse el, mivel az az épület állagához tartozik. A városi tanács azonban éppenséggel nincs egy véleményen a miniszter úrral, s nem hajlandó a gáz berendezést eszközölni a város kontójára. Azelőtt sem volt a reáliskolában gázvilágítás s a szükséges gyertya világítást az állam adta. A vízvezeték nézve pedig az a tanács meggyőződése, hogy csak egy kutat tartozik az épületben felállítani a város. Azért a tanács kiadta a miniszter leiratát a jogügyi szakbizottságnak, hogy mondjon vélemény: kötelezhető-e a város a gáz- és vízvezeték bevezetésének költségeire.

\* **A biharmegyei anyakönyvvezetők.** Mint hiteles forrásból értesülünk, a biharmegyei anyakönyvvezetők mozgalmat szándékoznak indítani, mely nem annyira az anyagi, mint inkább a tulságos elfoglaltság könnyítését célozza, különösen azon jegyzőknél, kiknek helyetteseik nincsenek. E mozgalom módzatait egy legközelebb összehívandó jegyzői kongresszuson fogják megbeszélni. Hogy a biharmegyei kassza s így a megye polgárságának zsebe is érdekelve lesz, az — természetes.

\* **Nők az alkotmányban.** A szomszédos Bácskából jelentik, a Pécsi Közlönyünk Siskovich Tamás bács-almási földesur, miután kiparancsolta Olay képviselőt és Kossuth Ferenczet, azon fáradozik most, hogy a választókat a maga részére megnyerje. A dús gazdag ember eredeti fogást talált ki arra, hogy miként nyerje meg Bács-Almást. Ugy hirdik, hogy a kerület 600 választópolgárt fölviszi a kiállításra a saját költségén. Továbbá, hogy még szorosabban magához fűzze a kerületet, almási, évszázados fákkal beültetett tanyája terjedelmes gyepeken majális rendez a választók fehérnépe számára. Ha ez az eredeti, bunyó főre valló gondolat beteljesül, úgy Siskovich egyedül fog állni az almási választókerületben s ellene mit sem lehet tenni. Az almásiak, akik szeretik a kedélyes nábobot, biznak, hogy ő programjába a revíziót föl fogja venni. Hanem e pontot illetőleg Siskovich Tamással sok ember drusza. A mennyiben fölvenné a revíziót, kifogást nem lehetne tenni megválasztása ellen.

\* **A temetők rendezése.** Pár év óta húzódik már a nagyváradai temetők rendezésének ügye s már a miniszter is megsürgette a rendezést. Azt célozzák, hogy az ősszi és Zöldkerti temetőket bezárják s megnagyobbítva, rendezve Olasziban a nagytemetőt, Ujvároson pedig a Boné-kuti temetőt jelölik ki köztemetőül. A

városi tanács felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, a melyben kifejtik, hogy az előmunkálatok a temetők rendezésére folyamatban vannak; kéri azonban a határidő meghosszabbítását, mivel a tűzvédelmi lakatya építése miatt a mérnöki hivatal igen el van foglalva s így a szükséges felvételeket ez időszere nem eszközölheti.

\* **A Safrad-ház kőfala közveszélyes.** Már korábban felhívtuk a hatóság figyelmét a rozszant Safrad-ház hosszú kőfalára, mely erősen kihajlott s kidőléssel fenyegeti az ott járó közönséget. A fal mellett elhuzódó utvonalon pedig, mivel közvetlen szomszédságában van a Rózsabokor nyári mulatóhelyiség, nagy a forgalom a nap minden szakában. Felszólalásunknak nem lett sikere s a város mint tulajdonos semmit sem tett a fal lebontására, vagy a fal melletti gyalogjáró elkerítésére. Tegnap aztán jelentés érkezett a mérnöki hivatalhoz, hogy a kőfalon nagy repedések keletkeztek s ha gyorsan nem intézkedik a város, kidől a hosszú fal. Busch Dávid főmérnök azonnal megvizsgálta a veszélyes falat s megtette a szükséges intézkedéseket.

\* **Építkezési engedélyek.** A tűzvédelmi lakatya felől eltekintve, alig van jelenleg Nagyváradon nagyobb építkezés. Kisebb épületeket azonban folytonosan emelnek mindenféle. A városi tanács tegnap a következőknek adott építkezési engedélyt: Szabó Imre Hidegser-u. 20 b., Tarr Károly Hidegser-u. 20 c., Klein Dávid K.-Magyar-u. 285, Moskovits Mór Kolozsvári-utca 5/9., Klein Lázár N.-Magyar-utca 359., Csátáry István N.-Teleky-u. 438., Miskolczy Barna szőlőhegy, Deutch Simon Zöldfa-u. 36., Frissmann Adolf Halász-u. 555., Argyelan János Francia-sor 63., Biharmegyei Nőegylet árvaháza.

\* **Felszólalások a választók lajstroma ellen.** Tegnap délután járt le a nagyváradai választók névjegyzéke ellen, a felszólalások ideje. Összesen huszonhárom polgár jelentkezett, kik mind hiteles okiratokkal bizonyították be, hogy tényleg választó polgárok s ennek alapján kérték a választók névjegyzékbe való felvételüket.

\* **Akit szülővárosa megtagad.** Nagy-Enyed polgársága, mint Kolozsvárról jelentik, július 12-én, abból az alkalomból, hogy az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlése a nagyenyedi ev. ref. teológiai akadémiának Kolozsvárra való áthelyezését, illetőleg eltörlését határozattá emelte, — a város védelmében 1714-ben elesett diákok emlékszóbránál népgyűlést tartott, hogy tiltakozzék az egyházkerület közgyűlésének határozata ellen. A gyűlésen Török Dániel városi tanácsos elnökölt. Határozati javaslat fogadtatott el, mely szerint a gyűlés megkeresi Nagy-Enyed város képviselőtestületét, Alsó-Fehérvármegye törvényhatóságát és a Bethlen-kollégium előjáróságát, hogy a kollégium egységét védelmezzék meg; Szász Domokos szuperintendens Nagy-Enyed város többé nem ismeri el szülőttének. A határozati javaslatot a gyűlés egyhangulag elfogadta.

\* **A vízvezetéki telep kibővítése.** A vízvezetéken levő lakások igen szűkek, elégtelenek a telep személyzetének. 24 órai üzem mellett 1 gépész, 4 fűtő, illetve 2 fűtő és 2 gépvezető szükséges, Ennyi embernek azonban nincsen elég lakhelyiség, mert 1 fűtő most is az irodában, 1 pedig a kovácsműhelyben tartózkodik; a hol pedig a tél beálltával nem lehet lakni. Busch Dávid v. főmérnök előterjesztést tett a tanácshoz, a melyben sürögösen ajánlja, hogy a szénraktár és kovács műhely két lakásnak alkottassék át. Az átalakítási költségeket 883 frt 73 kr-ra tervezi a főmérnök.

\* **Előkészület a nagy hadgyakorlatra.** Az idei galicziai hadgyakorlatokra már folynak az előkészületek. Az új király-sátrat próbaképpen fölállították a bécsi lovagló iskolában. Három osztályra van beosztva. Piros szegélyű,

világos szürke vászonból készült. Az új farakkok egyikét is fölállították, még pedig a Burg udvarán.

\* **A Félix-fürdői védterület megállapítása.** A Félix-fürdő körül D é r y János nagyváradai kereskedő, mint tudva van, artézi kutat szándékozott furatni. Azonban mivel a fürdő tulajdonosok birtokukra nézve e furatást veszélyesnek találták, a minisztériumhoz a munkálatok betiltása végett sürgőnyi kérvényt intéztek. A miniszter ezt be is tiltotta azonban, mert D é r y a furatást a védterületen kívül esőnek mondta, helyszíni szemlét rendelt el. E szemle ma lesz megtartva, melyen a bányakapitányság kiküldötte is részt vesz s ma fogják megállapítani, hogy a védterületen kívül esik e a furatások helye vagy nem?

\* **A kisiparosok hitelügye.** Megemlékeztünk már arról a mozgalomról, mely a kisiparosok hitelügyének országos rendezése érdekében megindult. A mozgalom iratai most megjárták a kereskedelmi minisztert forumait s a miniszter e szerint úgy fog a legközelebbi napokban dönteni, hogy a Károlyi Sándor gróf elnöksége alatt működő műgazdasági hitelintézetek működési köre a kis iparra is kiterjesztessék. Ebben az ügyben különben még e hó folyamán érkekeztet is lesz a miniszteriumban, melyre az összes érdekelteket meghívják.

\* **Érdekes felolvasás.** Wosinszky Mór szegárdi esperes plébános az ottani kaszinóban vasárnapon, e hó 12-én igen látogatott felolvasást tartott e czímen: »A Zichy-expedíció Nagy-Magyarig, az őshazáig.« Az esperes plébános tudvalevőleg személyesen vett részt az expedícióban.

\* **A vitás tengerszem.** Időnként felmerül az a hír, hogy a Kárpátokban fekvő vitás tengerszem hovatartozóságát a kormányok meg fogják állapítani, de az ügy minduntalan elalszik, mert a tárgyalásokat kielégítő eredményre vezetni nem lehet. Most ismét azt jelenti egy galicziai lap, hogy a tengerszem ügyében döntés várható, még pedig olyképpen, hogy a kormányok a kiegyezési tárgyalásokkal kapcsolatosan elintézik ezt a vitát is. Egyik fél eddigi álláspontja sem fog érvényre emelkedni, hanem kölcsönösen engedményekkel tesznek.

\* **Debreczenben fényes millenniumi ünnepély lesz e hó 26-án,** aminőt e város közönsége még nem látott. A népnepélyre meghívják az összes közeli közeli közönségeket és városokat s külön vonatok hozzák majd össze a közvidék közönségét a debreczeni ezredéves népnepélyre. Az ünnepély tisztá jövedelmét a debreczeni református egyetem és a katolikus főgymnázium javára adják.

\* **Monstre katonai hangverseny a kiállításon.** Most már végleg megállapították az első monstre-hangverseny idejét és részleteit. Eszerint az első katonai hangverseny e hó 22-ikén este 7 órakor lesz és nyolcz katonai zenekar fog abban részt venni, kizárólag fuvó hangszerekkel. Ezenkívül még két ilyen hangverseny lesz, augusztus 5-ikén és augusztus 14-ikén.

\* **Az „új rend“ következménye gyanánt** az Alföldön a reformátusok közt egyre terjed a felekezetenélküliség. Az alföldi ref. két kerületben a hivatalos jelentések szerint 11.300-an áttértek a nazarénus hitre és 6.500-an bejelentették, hogy felekezetenélküliekké lesznek, mert az egyházi adózástól szabadulni akarnak. Sokkal többen vannak még, akik teljes semlegeségben az egyházi adó fizetését a szolgabírák intelmei s fenyegetései ellenére megtagadják. A felekezetenélküliség tehát ijesztő mérvben ráragad a barmokról az emberekre.

\* **Ruthén lelkészek a magyar közművelődésért.** A kis-almási görög katolikus egyház lelkészei a következő fölívás közzétételével adják jelét kiváló hazafiságuknak: Felhívás. A kárpáti rutén, nép közvetlen vezetői a gör. kath lelkészek, minden kínálkozó alkalommal beigazolták azt, hogy szíves örömmel vesznek részt mindama aspirációkban, melyek Magyarország sok nemzetiségnek, nemcsak érzelmekben, de nyelvben való egygyé olvadását is

czélozzák; hozzájárulásokkal támogatják ama törekvéseket, melyek a czél biztosítása végett bárhol is megnyilatkoznak; lelkiismeretesen szegődnek mindamaz intencziók szolgálatába, melyeknek főadata mindennek, a mi magyar és nemzeti, uralkodó érvényt szerezni. Midőn ezt nyugodt öntudattal vallhatjuk be, főképp ma, dicső hazánk születésének ezredik évében elismerjük egyszersmind azt is, hogy a magyar közművelődési egyesületek ama taktorok, a melyeknek magasztos munkálkodása elvitáhatatlanul befolyásoló szerepet játszik eme sokra hivatott törekvésekben. Tény, hogy a magyar nyelv terjedése ezen hazafias egyesületek izmosodásával mindig arányban áll; — nemzeti és magyar szempontból szent kötelességet teljesít mindaz, ki ez egyesületek erősítéséhez — ha oly kevéssel is, hozzájárulni igyekszik. Ez a kötelesség lelkesítette a kisalmási egyházkerület lelkészeit, midőn július 2-án Pisztraházán tartott gyűlésükön elhatározták, hogy Beregvármegye összes görög-katolikus lelkészeihez az alábbi fölhívást intézik:

A beregvármegyei magyar közművelődési egyesület nemsokára tartja ezredévi diszgyűlést; ezen ritka alkalmat az által tegyük magunkra nézve is emlékeztetéssel, hogy valamenynyien — az összes beregvármegyei görög-katolikus lelkészek — mint erkölcsi testület, lépünk be annak alapító tagjai közé. Koflanovics Bazil, kisalmási lelkész. e. k. esperes, Karpinész Bazil, pisztraházai esperes lelkész, Homieskó Jenő, nyiresfalvai lelkész, Holovács Elek, leányfalvai lelkész, Koesey Elek, árdánházi lelkész, Csorba Bazil, medencei lelkész, Kolozsnyai Tivadar sztánfalvai lelkész, s. ker. jegyző.

\* **Mező-Keresztesről** július 15-ről írják lapunknak: Amint becses lapjában jelezve volt, a múlt vasárnap a Katholikus Kör épületének átadása megtörtént. A kör tagjai nagy számmal jelentek meg s habár a csinos két szoba 110 forinttal többbe került, mint előre tervezve volt, örömmel vették át az épületet. A kör ünnepélyes felszentelése vagyis egyházi megáldása szeptember 20-án lesz, azon okból, mert imaházunk a szent kereszt felmagasztalásának emlékére van felszentelve. Ha ezen nap hétköznapra esik, mindig a következő vasárnap tartatik az ünnepélyes templombucsu. Most készül a tekepálya, ennek az ünnepélyes megnyitása a ránc következő vasárnap délután 4 órakor lesz. Hátra van még hóhajunk, a könyvtár felállítás. Igaz, hogy ennek a létrehozására alapunk nincs, de azért van reményünk, miszerint Isten segítségével lesz kath. szellemű könyvtárunk is.

\* **Tüntetés Lepsényi mellett.** A szegedi államfogházból Budapestre érkező Lepsényi ünnepies fogadásának szervezésére egy bizottság alakult. Ez a bizottság a főbb utcákat tele ragasztotta plakátokkal, melyek a közönséget arra szólították föl, hogy Lepsényi fogadására minél nagyobb számban gyűljön össze a pályához előtt. A plakátokon nem volt rajta, hogy mely nyomdából kerültek ki. Ez sajtótörvényi kihágás, melyért az ügyészség megindította az eljárást. A vizsgálat kiderítette, hogy a plakátokat a Szt. Gellért nyomdában nyomatták. E nyomda vezetőjét Krövig Gyulát és még Németh Gellért kath. lelkészt vonták tehát felelősségre, kinek lakásán a Lepsényi tüntetés részleteit megállapították. A büntetőjárásbírósa ma Kröviget 20 forint pénzbüntetésre vagy két napi elzárásra ítélte, Németh Gellért ellenben fölmentette.

\* **Élelem állati hullákból.** Kür cz, Ritesel és Henenberg berlini czég ajánlatot tett a tanácsnál, hogy a város területén egy »Kaffil desinfektort« állíthasson fel, mely az elhullott állatok husát (sertés-marha, ló és birka hullákat) 1000-os hevítésnél a bacilusok és baktériumok megsemmisítése által élvezhetőkké teszi s ez által a szegényebb néposztály olcsó ételmi szerhez jutna. Berlinben létezik ily vállalat s mint e fenti czég ajánlatában írja, már kora reggel kapodnak az így készített olcsó hus után. A tanács hajlandó volna ez ajánlatot elfogadni, ha saját költségen hajlandó azt megtestesíteni, egyedül csak a telek adományozásával járulna hozzá. Ha e czég, ajánlatát így visszavonná,

ugy a marosvásárhelyi hullaégető kemenczét fogják beszerezni, az elhült állatok megsemmisítésére.

\* **Az udvarok locsolása.** A vízvezetékiszabályrendelet csak a kertek locsolása után állapít meg külön vízdíjat, az udvarok locsolásáról azonban nem intézkedik. A városi mérnöki hivatal azonban szépen megrótta mindazokat vízdíjjal, akiknek udvarán locsoló-csapp van. Természetesen a jogtalanul megterhelt háztulajdonosok tiltakoztak a vízdíj kivetése ellen. Egyik városi közgyűlésen nagyobb vitát is idézett elő a mérnöki hivatal téves eljárása s kimondotta a törvényhatóság, hogy az udvarok locsolásáért nem kötelezhetők a háztulajdonosok külön vízdíj fizetésére. A városi tanács ehhez képest elrendelte az e czímen kivetett vízdíjak leírását.

\* **Egy elvi határozat.** Nemrégiben Szabadkán történt, hogy a templomban támadtak meg a város buzgó prépost-plébánosát, a miért nem akart azonnal megáldani egy elébe hozott zászlót. Egy hasonló esetben döntött nemrég a kir. kuria, május 6-án 3673. sz. a kimondván a Jogtudományi Közlöny jelentése szerint a következőket: Vádolt a lelkész papi ruhában templomaan létekor a predikáció után szóval megtámadta. És bár s lelkész a megtámadás pillanatában a szószékről lejtett és épen akkor funkciót nem teljesített, a törvény az ilyen körülmények között megtámadott lelkészt addig, míg a szertartás jelvényeit le nem vetette a ktkv. 192. §-ában meghatározott fokozatban részesíti. (Szabadkai törvényszék előtt forgott B. Emil elleni ügyben.) E döntvény alapján minden a szertartásos jelvényekkel még ellátott pap fokozott jogvédelemben levén részesíthető, a vádat nem a btkv. 190. és 191. §§-ai, hanem a 192. §- alapján kell tehát emelni.

\* **Hatóság elleni erőszak.** A nagyvárad rendőrség két rossz hírű nőt akart haza toloncoltatni s e végből két rendőrt küldtek ki a leányok bekísérésére. Azonban az őket tartó asszony — személyes okok miatt — nem akarta egyiket sem elbocsátani, s hogy megakadályozni is tudja az elkísérést, a nevezettek ruháit elzárta, sőt a rajtuk levőt is letépte. A rendőrség most átteszi hatóság elleni erőszak miatt az ügyet a kir. törvényszékhez.

\* **Üres alapítványi helyek.** A következő 1896—97-ik tanévre a községi »Kelez-Ádelfy« római katolikus árvaházban 1. »Czuppon«, 1. »Hóczán«, 1. »Kelez«-alapítvány hely üres. A helyekre igénytárlók kérvényüket folyó hó 22-ig bezárólag Szombathelyre (Vasv.) István Vilmos dr. kanonokurhoz intézzék, keresztlelél, iskolai bizonyítvány, védhímlőltási bizonyítványon kívül még az illető alapítókkal rokonságot bizonyító okmányokkal együtt.

\* **Nyomorba taszította a családját.** Klein Dezső hitetlenül élt egy szilágy-somlyói nővel. Évek óta laknak Nagyváradon, s ez idő óta az asszony két gyermekkel lett megáldva. Azonban Klein, ki foglalkozásként a házaló mesterséget űzte, pár nap előtt elhagyta a családját és azóta küldött nekik 30 krajczárt s már négy nap óta tengődnek e kis pénzből. A szívtelen ember ellen a nő pert indított s tartáspénz fizetésére akarja köteleztetni.

\* **Eltűnt leány.** Megirtuk már, hogy özv. Bábolnai Mihályné Róza nevű leánya pár nap előtt eltűnt hazulról. Anyja panaszt tett a rendőrségnél és a beteg leánya köröztesét kérte. Tegnap aztán meg is találták Bihar körül a szerencsétlen hajadont és visszaadták őt szülei ápoló karjainak.

\* **A nagyvárad szeméthordási vállalat.** Megirtuk annak idején, hogy egy kolozsvári czég Nagyváradon szemétkihordási vállalatot szándékozik felállítani. Azonban, — mint értesülünk — látva a város nehéz pénzügyi helyzetét a tervezeti módozatokat egész más irányban szándékozik elkészíteni; — tekintetbe véve mindennek előtt a város anyagi viszonyait. Ha így más irányt ad a vállalkozó-tervezetének s annak kiviteléhez nem lesz szükséges, a pótdó felemelése továbbá a város polgárságának újbóli megterhelése, e közegészségügyi szempontból tekintve, nagyon is életre való vállalat létesülését örömmel üdvözöljük, de csak ily alakban!

\* **Tolvaj udvarhölgy.** Belgrádban a legutóbbi udvari bál alkalmával ellopták a királyi palotából azokat a leveleket, a melyeket Sándor király és Milán váltott egymással. Sándoru vizsgálatot indítottak s kiderült, hogy a leveleket Natália királynénak egyik udvarhölgye lopta el. A kisasszonyt, aki bizonyára valakinek megbizásából lopta el a leveleket, elbocsátották az udvartól.

\* **Elveszett.** Hétfőn egy fucska Szent János-utezán a Schlauch-térig elvesztett egy női galléruhát. A megtaláló jutalomban részesül.

\* **Rövid hírek. Tilosban legelészertések.**

A nagyvárad rendőrséghez, négy meglehetősen kővér disznót hajtottak be, mert daczára a tilalomnak javában legelészték. A sertések gazdája a meglehetősen szép pénzbírság lefizetése mellett, a sertéseket átveheti a rendőrségnél. — **Jegy nélkül halászott.** Kiss György mit sem sejtve halászatolt a Zavarosban. De a szemfüles, irigy kollegáknak ez szemet szurt s feljelentették a hatóságnak. Szegény Kiss György drágán fizette meg a halpecsenyét. — **Arlejtések a városnál.** A városi munkálatok biztosítása és a Zöldfa szálló alatti boltok bérlete rövid időn lejár. A városi tanács utasította a gazdasági ügyosztályt, hogy egy a munkálatokra, mint a boltbérletekre nézve írja ki az árverést, illetve árlejtést. — **A város vagyonának leltározása.** A város ingó és ingatlan vagyonának leltározását a tanács elhatározta, s a munkálatokkal a gazdasági ügyosztályt, Busch Dávid főmérnököt és Kelepecz Dezső irodaigazgatót bízták meg. — **Névváltoztatás.** Marosán Imre nagyvárad lakos a saját és kiskoru Gyula fiának vezetéknevét, a belügyminiszter engedélyével »Marosi«-ra változtatta. — **Talált postatakarékpénztári könyv.** Egy 351,490. számú postatakarékpénztári könyvecskét találtak. Tulajdonosa Darabant Ferencznel a közközházban átvetheti. — **Aszfalt-járda átvétele.** A városi szépművelési és közlekedési szakbizottság tegnap megvizsgálta és átvette az Ujsor, Szaniszló- és Nagy-Magyar-utczák aszfalt járdáját. Az előzetes észlelt hiányokat a vállalkozó czég kijavíttatta. — **Uj katolikus kör.** Félegyházán, mint levelezőnk írja, katolikus kört alakítottak. Az új kör vasárnap tartotta alakuló ülését, melyen Betka Jánost választották meg elnökke. A körnek már is hatszáz tagja van. — **Zarándoklás Mária-Radnára.** Jul. 17-én indult el Budapestre a Kaiser atya vezetése alatt a bucsujárók első csapata, mintegy 150-en, Mária-Radnára, hol Bende Imre nyitrai püspök fogadja az érkezőket. **Egy község püsztlása.** Bozók, hontmegyei község jul. 13-án teljesen porrá égett. A templom harangjai felolvadtak. A körjegyzői iroda összes okmányaival (anyakönyvek) a tűzorkánban elhamvadt. A tűz oka ismeretlen. \* **A kár óriási.** — **Hitrovo meghalt.** A legfurfangosabb eselszövők egyike halt meg Pétervárott: Hitrovo Mihály, a volt bukaresti orosz követ, a ki főképviseleje volt annak a balkáni politikának, a melynek eszközei összeesküvés, ármány, árulás, intrika, vesztegetés, szükség esetén mérég és gyilkos. — **Földrengések Cyprus szigetén.** A földrengés körülbelül 20 másodpercig tartott, különösen Linnassol városa szenvedett sokat. Majdnem valamennyi ház megsérült és több épület bedőlt. Messinai hírek szerint lapunknak: Stromboli szigetén erős vulkánikus kitörés volt, melyet hullámszerű földrázkodás kísért. A semachori megfigyelő állomás megrongálódott. — **Tizezer forintos család.** A bécsi rendőrség ma értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Bécsben ma délután a postatakarékpénztárnál tizezer forintot csalt ki egy ismeretlen fiatal ember. A csaló nevét nem tudják, körözését elrendelték. — **Liberálisok veresége Hollandiában.** Az időszaki választásoknál az első kamarába két liberális helyébe antiliberalisokat választottak. A kamara ezek után 31 liberálisból és 19 antiliberalisból áll. — **Az ujságírás tanulmányozása.** Heidelbergből egy csapat diák érkezett Frankfurtba, hogy a nagyobb lapok nyomdait és üzleti berendezéseit, stb. tanulmányozza. A heidelbergi diákok Koch A dr. tanár hallgatói, aki az egyetemen rendes előadást tart a hírlapírásról.

## A közuti vasut.

A nagyvárad közuti vasut igazgatója, Tichy Gyula ur, egy nagyvárad lap nyílt terében (sorát 15 kr-ával fizetve) nyilvánvaló valótlanosságokat állít a Tiszantulama közleményei-

ről, melyeket lapunk a közuti vasut igazgatása körül tapasztalt avatatlanságról s gyámoltalanságáról, valamint a vasárnap, jul. 12-én történt vonatkisziklásról a közönség érdekében hozott. Ez is gyámoltalanságáról tesz bizonyosságot.

»Légből kapottaknak« mondja állításainkat nem bocsátkozunk vele polemiába; inkább itt adjuk a »Szabadság« jul. 14-diki számának következő híret:

»A közuti vasut kisziklása. A tegnapelőtt éjjel Nagyváradra beérkező közuti vasut egyik utolsó kocsija kisziklott, azonban oly szerencsésen, hogy a kocsis a vágányok között maradt s így ijedségen kívül egyéb baj nem történt. A helyreigazítás után a vonat zavartalanul jött be megálló helyére.«

Mi bővebben ugyanezt mondtuk; és így semmit sem kaptunk a levegőből.

Ami pedig a Tichy Gyula ur által inszím-nált gyannúsításokat illeti, megköveteljük tőle, bizonyítsa be azokat, különben a sajtóbírótság előtt fogjuk kérdőre vonni azokért.

Mint értesülünk, a vonatkisziklás színhelyén megtörtént a hivatalos vizsgálat és éppen Tichy Gyula urnak, mint a közuti vasut igazgatójának lesz most alkalma mentegezni azt a hanyagságot, mely a közönség életét oly veszedelembé döntötte:

Ami végül azt az inszím-nációt illeti, mintha lapunk köteles volna személt hunyni mindenre a fürdők »tulajdonosainak érdekében«, ez a legnagyobb sérelem, melylyelama tulajdonosokat illetni lehet; azért erről nem is szólunk.

## EGYESÜLETEK.

**A Szigligeti Társaság alapszabálya.** A Szigligeti Társaság egyik közgyűlésén alapszabályait, különösen a Társulat nyilvános szereplésére vonatkozólag, némileg módosította. A belügyminiszter a módosított alapszabályokat jóváhagyta s kézbesítés végett leküldötte Nagyvárad város hatóságához.

## SZINHÁZ.

### Fekete gyémántok.

A regényből dramotizált színművek nem szöktak sokáig életképek maradni, a tulsok cselekmény — melyek többnyire csak elmondásra szorulnak — a hallgatót kifárasztják, a darab mert szakadozott képekből áll, — nem hathat az önálló egész erejével. Ezen ténnyel szemben Jókai drámái az »Arany ember« s tegnap este színe került »Fekete gyémántok« — annyi előadás után — ma is mű sorron vannak, s a közönségre vonzó hatással bírnak, ennek oka mindenesetre a darabokban előforduló szépségekben, az eszme kiváló sorában, az alakok érdekességében vagy specialiter; a költő nimbussában keresendők. Kik a színházi saison beköszöntését konstatálni véltük örömmel üdvözöltük tegnap a szép számú közönséget, mely az egész sikeres előadást végig hallgatta.

E. Kovács Gyula (Berend Iván) a színmű fő férfi alakjának nemes vonását ismert művészetével mutatta be.

György Ilona (Éva) bensőségteljes játékaival kreálta a Jókai szepőlten nő alakját.

Bartos Szeffrán Péter szerepét sok természetességgel s reális vonással ruházta fel s újból meggyőződött bennünket fejlődő tehetsége iránt táplált jó reményünk felől.

Az előadás sikerét kisebb szerepeikkel még Fekete Rózsika, Laczkó, Janovics segítették elő.

Levegy-re szörnyen ráillett Évának, a negyedik képből mondása: »Uram önnek nincs tehetsége a drámához maradjon tehát a komikumnál« — de hát ő erről nem tehet rossz a szereposztás. —

Hírek a szinkörből. Sötét títok című látványos dráma előkészületei folynak a

szinkörből. Ez előkészületek egész sereg iparost foglalkoztatnak, mert a Sötét títok nem közönséges látványosságokat ad. A darab minden egyes képe meglepetésszerű decoratív dologgal lepi meg a közönséget s ezek közt a legnagyobb a 3-ik felvonásra esik. A színpad a Theuset ábrázolja. E felvonásra az egész színpad vízzel telt medenczévé változik, melyen gőzhajók, yachrok közlekednek; regatta verseny és pompás tűzijáték. A technikai munkálatok a kolozsvári nemzetiszínház gépmeisterének felügyelete alatt folynak. Megyeri igazgató nagy kiállítással, sok költséggel szerelteti föl a darabot, melyet ehó végén fog előadni. Ma az Idegesnőket adják Megyeri igazgató föllépésével. Csernyi Berta, György Ilona, Laczkó A. Bajnóczy V., Vendrei, Bartos és Janovics játszanak jó szerepeket. Pénteken a rég nem látott énekes bohózatot Nőemancipációt adják S. Aldor Juliskával.

### Heti műsor.

Csütörtök: *Ideges nők.*

Péntek: *Nőemancipatio.*

Szombat: *Gálya rab.*

Vasárnap: *Igmándi kis pap.*

## REGENY-CSARNOK.

### Tom és én.

Irtá: I. van Woude.

66

A két ember csodálkozva néz, midőn minket jönni lát.

— Hamar, hamar ide, emberek; kiált rájuk Jakab. A mi jó urunkat baleset érte. Föl kell őt vinnünk a kastélyba.

És ők megfogják és viszik, lassan, hallgatólag, mint ahogyan holtat szokás vinni.

### XVII.

Mindig köd van, esik az eső, közbe-közbe havazik is.

Szomoruan csöppög az eső, s hóvíz a kert fa-óriásairól. Heves szél füttyöl a kandelóban és rázza a terem ablakait, ahová Tom-ot parancsomra bevitték. Itt még a legnagyobb csend uralkodik.

Még ugy fekszik itt, amint a sietségben idehozott ágyra fektették, félig levetkőzve, még a vérrel áztatott ingben.

A feje be van kötve; a vérzést, amennyire lehetett, elállították; és most várom az orvost.

Amint meghagytam, hogy hívjanak orvost, már halottam egy a tovaszáguldó lónak dobogását, és meg tudtam, hogy Jakab már hasonló szándékkal elvágatott. Jakab — átázott ruháiban. Mennyire szereti az urát. Az én férjemet!

Beáll az éj és Jakab még nem tér vissza. A legközelebbi orvos a folyam innenső partján két órányira lakik tőlünk.

Az óráim már esti tized mutat. Mily kihalt a házunk. A cselédeket mind aludni küldtem, csak Lotti van a szomszéd szobában: ő velem akar virrasztani.

Térdeimen fekszem Tom előtt és nem tudom levenni szememet a sápadt, alélt arcáról.

— Tom! Tom!

Künn üvölt a szél. Hallom az ónas esőt, a nagy hópelyheket ablakhoz ütödni... de itt benn a szobában siri csend honol.

Tom vértelen, halvány ajka nem nyílik meg. Talán soha többé nem fog nekem ez a kedves száj egy csókot, mosolyt, gyöngéd szót ajándékozni.

Hová tűnt az ő gondtalan, vidám nevetése, melyben annyi szívbéli jószág nyilatkozott meg? Hová tűnt a most szorosan lezárt szemek vig, határozott tekintete? Miben különbözik most egy halottól?

Semmi, mint az alig észrevehető érverés, melyet minduntalan, újból tapintgatom az ujjaimmal, attól félve, hogy különben megszűnik...

Istenem, én jó Istenem, ha Tom meghalna? Ha aléltágában elaludnék örökre anélkül, hogy megmondhatnám neki, mennyire szeretem és mennyit szenvedtem az ő hideg közönye miatt? Anélkül, hogy bocsánatát kérhet-

ném barátságatlan, daczos magaviseletemért? Anélkül, hogy tudatnám vele édes titkomat?

Nem, ezt Isten nem engedheti meg... El, el veletek, kínos gondolatok, halálos sejtelmek! Azután, hogy magamhoz térjek, elkezdem az arabeszeket olvasni a padlózatán: egy, kettő, három, négy — ötvenig olvasok, de csak gépiesen, mert gondolataim lázas nyugtalansággal az egy tárgy körül forognak.

Hogy egy kissé csillapodjam, körültekintek a teremben és pillantásom az uram szüleinek képére esik ott a falon. Barátságosan tekint jó öreg arcuk rám, azzal a szívhez szóló kifejezéssel, mely oly gyakran visszasugárzott Tom kedves arcvonásaiból.

Miért is fektettem őt éppen ebbe a terembe? Ha majd kinyitja a szemét, első tekintete rájuk fog esni, rájuk, akik mindig közelünk állottak. De most már nem választanak el egymástól. Ha még életben volnának, elmenének hozzájuk és azt mondanám nekik:

— Apa, mama, bocsássatok meg; igyekezni fogok, hogy jobb felesége legyek a fiatoknak.

(Folyt. köv.)

## TÁVIRATOK.

### Eljegyzés a királyi családban.

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.) Hivatalosan jelentik, hogy Fülöp, orleans-i herceg eljegyezte Mária Dorottya főhercegnőt, József kir. herceg leányát Alcsuton.

### A kapuczinusok új provinczialisa.

Bécs, jul. 15. (Saj. tud. táv.) A kapuczinus rend nagygyűlésén tartományi főnökül megválasztott Lukács János Vitalis atya a budai zárda főnöke. Tanácsnokkuk választottak Reickmich Placid atya, eddig is tartományi tanácsnok Bécsben; továbbá Wolf Lukács atya ez idő szerint a bécsi zárda főnöke; Pucto Amadé atya, pozsonyi zárda főnöke; Horváth Celsus atya, bazini zárda főnöke.

(Az új tartományi főnök született magyar ember, ki pályafutása legnagyobb részét Magyarországon töltötte. Született Fejérmegye Pázmánd községében 1848. évi július 27-én. Szerzetbe lépett 1864. évi szeptember hó 3-án. ünnepélyes fogadalmat tett 1869. évi november hó 18-án; pappá szenteltetett 1871. évi február hó 18-án. Előbb a lelkipásztorkodás terén működött; azután 1872-ben tanította a teológiát, nevezetesen a szentírás magyarázatot és a héber nyelvet Budán, 1874-ben ugyanezen minőségben Pozsonyba helyeztetett át, hol hosszabb ideig működve zárda főnöké választott Moór-ra, innen pedig a budai zárda, hol a plébános-helyettesi teendőket is végezte. E jelesen betöltött állásáról hívta meg az osztrák-magyar tartományi tagjainak bizalma a rendfőnöki díszes tisztre.

Az újonnan megválasztott kapuczinus rendi provinczialis a sorrendben 105-ik. Elődje Hanuszek Titus két ízben lett egymásután 3—3 évre megválasztva az osztrák-magyar kapuczinus-rend tartományi főnökévé a rendi nagy káptalanban.)

### Az egyház gyásza.

Róma, jul. 15. (Saj. tud. táv.) Monaco la Valitta bíboros, a kardinalisok kollegiumának dékánja meghalt.

### Bánffy utazik.

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.) B. Bánffy Dezső miniszterelnök hosszabb időre elutazott. Bécsben a laxenburgi kastélyban meglátogatta Goluchovsky külügyminisztert.

## Iparos tanulók és segédek kiállítása.

Budapest, jul. 15. (Saj. tud. táv.) Az iparos tanulók, segédek és munkások időleges kiállítását ma délelőtt nyitotta meg Dávid Ernő keresk. miniszter. A minisztert, ki Vörös László államtitkár kíséretében jelent meg, a nagy és előkelő közönség éljenzéssel fogadta. Thék Endre üdvözölte őt, mire a miniszter válaszában kiemelte, hogy meg van győződve, hogy a mostani fiatal nemzedékből derék iparosok lesznek, akik által az ipar fejlődése biztosítva lesz. Buzdította őket kitartásra s a kiállítást megnyitottnak jelentette ki. Zajos éljenzés fogadta a beszédet, aztán elkalauzolták a minisztert. A kiállításban 1246 iparos tanoncz vett részt.

## Szerb király Budapesten.

Belgrád, jul. 15. (Saj. tud. táv.) Sándor, szerb király legközelebb Budapestre jó a kiállítás látogatására.

## A bosnyák diákok elutazása.

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.) A bosnyák diákok — 469-en, ma reggel utaztak el Budapestre. A vasutnál egetverő zsviú! kiállítással, kalap és kendőlobogtatással vettek búcsút. Több tanfelügyelőjük és tanárunk itt maradt, hogy tanulmányozzák a kiállítást.

## Egy Krözus tébolya.

New-York, jul. 15. (Saját tud. távirata.) Vanderbilt Kornél, az ezerszeres milliomos paralizis progresszívában megbetegedett.

## KÖZGAZDASÁG.

### A gazdakongresszus előkészítése.

Az ezredéves kiállítás alkalmával a földmivélségi miniszter által szeptember hó 17—20. napain rendezendő nemzetközi gazdakongresszus sikerének biztosítása érdekében folyó hó 3-án a földmivélségi miniszter elnökle alatt tartott szűkebb értekezleten, melyen Károlyi Sándor gróf, Desseffy Aurél gróf György Endre stb. vettek részt, egyhangú megállapodás történt az iránt, hogy tekintettel azon sokoldalú s egymással ellentétes irányzatokra, melyek a kongresszuson valószínűleg képviselve lesznek, s nehogy fontos kérdésekben a véletlen esély döntson, eltekintenek az előadói intézménytől és formásterü határozatok hozatalától, hanem az egyes szakosztályok elé kimerítő kérdőpontok terjesztenek s ez fog a tárgyalások vezérfonalául szolgálni.

A kongresszus tagjai pedig felkéretnek, hogy e kezdőpontokra lehetőleg már előzőleg is írásban felelni sziveskedjék.

A kongresszusi végrehajtó-bizottságnak f. hó 11-én a miniszter elnökle alatt tartott teljes ülésén, melyen többek közt jelen voltak Desseffy Aurél gróf, Károlyi Sándor gróf, Podmaniczky Géza báró valóságos belső titkos tanácsosok, Széchenyi Imre gróf főrendiházi tag, György Endre volt országos képviselő, Popovics Sándor dr. minisztertanácsos, Biró Tamás és Krisztinkovich Ede osztálytanácsosok, Matuska Alajos székesfővárosi tanácsnok stb. az értekezlet álláspontját osztatlanul helyeselték s a kérdőpontoknak Biró Tamás osztálytanácsos által készített tervezetét beható vita tárgyává tették, s azok szövegét kevés változtatással általános megnyugvás mellett végleg megállapították.

A kérdőpontok — a kongresszus három szakosztályának megfelelőleg — három csoportba osztvák: egy mint a termelés, a kereskedelem és közlekedés ügy s a vám- és hitelügy csoportjába, mely utóbbi két alpontra (a) vámügy, (b) valutaügy oszlik.

A kérdőpontok következőleg hangzanak:

### I. Szakosztály. (Termelés.)

1. A különböző gabonatermelő államok termelési viszonyai mely mérvben folytak be a világpiacon a verseny fokozására? Van-e túltermelés?
2. Ha van túltermelés, tartós vagy mulékony jellegűnek tekintendő-e az?
3. Mily befolyással bír a mezőgazdasági

termékek nemzetközi versenyre a földbirtokok jövedelmezőségére?

4. A földbirtok jövedelmezőségére mily befolyást fog gyakorolni a művelési ágak egymásközi arányának megváltoztatása és a gazdasági üzem átalakítása?

5. Mily viszonyok között látszik indokoltnak az intenzív és mily viszonyok között az extenzív termelésre való áttérés?

### II. Szakosztály. (Kereskedelem és közlekedésügy.)

1. A mezőgazdasági termékek nemzetközi forgalmának szabályozása végett mely intézkedések volnának szükségesek a mezőgazdasági termelés érdekeinek a forgalmi szabadság elvének érvényesülése mellett való biztosítására?

2. Mily eszközök állnak e tekintetben az egyesek, a társadalom és az állam rendelkezésére?

3. A gabnaárak alakulása tekintetében mennyiben szükséges az állam befolyása különösen a szállítása díjak szabályozására, a közraktárgyűj átalakítására, a gabnakereskedés szervezésére és a tőzsde szervezetének reformja?

4. Különösen az áru tőzsdei üzletek tekintetében netáni visszaélések és tulkapások megakadályozása végett mely intézkedések és intézmények mutatkoznak czélszerűeknek?

5. Nevezetesen: mily kívánalmak volnának különös tekintetbe veendőek a határidő-üzletet, valamint az üzletkötéshez való kvalifikációt, az u. n. tőzsderegisterbe való bejegyzést illetőleg, továbbá bizonyos áruknak a határidő-üzletkötésekből való kizárására nézve; végül a gabonaművekre előírt szállítási minőség meghatározása, az árfolyam megállapítási módja, mint szintén az ügynökök és a bizományi-üzlet tekintetében?

### III. Szakosztály. (a) Vámügy.

1. A növekvő versenyyel szemben mennyiben nyújtanak a gabonavámok a termelésnek védelmet s mennyiben alkalmasak azok a gabonaárak további hanyatlásának feltartóztatására?

2. Mely főbb pontokban foglalhatók össze közép-európai államokban 1892 óta inaugurált szerződéses vámrendszer eredményei a mezőgazdaság érdekeinek és a gabona áralakulásának szempontjából?

3. A mai nemzetközi helyzetre való tekintettel kívánatosnak mutatkozik-e némely államok szorosabb közgazdasági kapcsolatba való sorakozása?

4. Ha ily sorakozás kívánatos vagy történhet nem volna, mily vámrendszer felelne meg leginkább az illető államok közgazdasági érdekeinek; a szerződés vagy pedig az autonóm rendszer nyújtana-e rájuk nézve nagyobb előnyöket, általában mily irányban kellene az érték szolidaritásának és a viszonyok stabilitásának szempontjából a jövő vámpolitikának haladnia?

5. Ha a szerződéses politikának adatnék az előny, kívánatos volna-e kereskedelmi szerződésekben a legnagyobb kedvezmény záradékának fentartása?

Az esetleg létrejövő vámszövetség, illetve unió mily következményeket fogna maga után vonni az egyesületi államoknak egymásközi forgalmára nézve?

6. Mennyiben volna a vámegyesülés oly egyenlő időtartalomra terjedő kereskedelmi szerződések által helyettesíthető, melyek keretén belül az egymás mellé sorakozó államok bizonyos pénzügyi és védvámok tekintetében egymással szemben szabad kezet tartának fenn saját szükségleteikhez és a fejlődés követelményeihez mérten, bizonyos mezőgazdasági is iparcikktek tekintetében pedig oly különbözeti vámoikat állítanának fel, melyek tengertuli hasonló termékekre nézve fennálló külső vámtarifá tételeinél alacsonyabbak volnának.

7. Más állandó nemzetközi kereskedelmi politikai állandó bizottság alakítása vagy oly megállapodás létesítése, melynek értelmében az illető szerződéses államok a felmerülő közös érdekű kereskedelmi politikai kérdések és vitás vámügyek megbeszélése, vagy közös eljárás megállapítása czéljából egybehívandó értekezleteken képviseltetnék magukat?

### b) Valutaügy.

8. Mily okokra vezetendők vissza a nemes fémek értékarányában beállott változások?

9. Mily hatása van e változásoknak a mezőgazdasági termékek árának alakulása.

10. Mily gazdasági következményei lennének az ezüstérték helyreállításának, illetve bimetalisztikus szövetség létrejöttének?

11. Kilátásba vehető-e, hogy az államok a két nemes fém egymásközi értékarányára nézve megállapodhatnak?

### Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. július 15.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	122 80
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99 40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	124 50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101 50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	121 75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	97 75
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100 —
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	97 52
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	150 80
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	139 —
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	101 75
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	101 75
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	123 50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	101 —
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	147 25
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	970 —
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	—	394 —
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	365 70
Osztrák-magyar államvasuti részevény	—	—	—	—	366 50
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	—	—	9 50
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58 75
London vista	—	—	—	—	119 85
Páris vista	—	—	—	—	47 65
20 márkás arany	—	—	—	—	11 75

## NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Mulattató francia vigjáték!

Csütörtökön, 1896. július 16-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

## AZ IDEGES NŐK.

Vigjáték 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, pénteken, 1896. július hó 17-én

## N Ő E M A N C Z I P A T I Ó.

Eredeti énekes bohózat 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: CSIPPÉK FERENCZ.

1274—896. sz.

## Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a budapesti keresk. és váltó tszék 1895. évi 72610. sz. végzésével Eggenberger-féle könyvkereskedés felperes részére, Kutasi D. alperes ellen 587 frt 68 kr. követelés és jár. erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1498 frt 20 kr. becsült ingóságokra a nagyváradi városi kir. járásbíróóság 5214—896. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak 356 frt 66 kr. tőke és jár. erejéig felülfoglaltatott követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes Fő-utca 400. sz. alatti üzletében leendő megtartására határidőül 1896. évi július hó 17-ik napján d. u. 3 órája tűzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt 1 kassa, könyv, papír és írószerek árak s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik. Kelt Nagyváradon, 1896. évi június hó 17-ik napján.

Batig Ferencz,  
kir. bir. végrehajtó.

EGYHÁZI NYOMTATVANYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Nagyvárad, Apáca-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

IRODASZEREK

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajz-papirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pauza) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, báli meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére írkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségű

alluminium-, acél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

Itatóspapírt és porzót.



I r o n t.

Tentát és tentatartót.



Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően felszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hirlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olcsón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.